

એકમ નંબર - ૪

એકમનું નામ - ગણ-પરિચય

નીચેના પ્રશ્નોના એક શબ્દમાં જવાબ આપો.

- (૧) ગણ દર્શાવવાનો સંકેત લખો.
- (૨) ગણ જે વસ્તુઓનો સમૂહ હોય તેમાંની પ્રત્યેક વસ્તુને શું કહેવાય ?
- (૩) ગણના દરેક ઘટકને કયા વિરામચિહ્નથી છૂટો પાડી શકાય છે ?
- (૪) આપેલ ઘટક ગણમાં આવેલો છે, એ બાબત દર્શાવવા માટે કયો સંકેત વપરાય છે ?
- (૫) આપેલ ઘટક ગણનો ઘટક નથી, એ બાબત દર્શાવવા માટે કયો સંકેત વપરાય છે ?
- (૬) ગણને સામાન્ય રીતે શાના દ્વારા દર્શાવવામાં આવે છે ?
- (૭) પ્રાકૃતિક સંખ્યા ગણ 'Z', સંમેય સંખ્યા ગણ વગેરે કયા પ્રકારના વિશિષ્ટ ગણ છે ?
- (૮) સાન્ત ગણ A ના ઘટકોની સંખ્યા દર્શાવતો સંકેત લખો.
- (૯) ખાલી ગણ દર્શાવવા માટે કયો સંકેત વપરાય છે ?
- (૧૦) પ્રાકૃતિક સંખ્યા ગણને દર્શાવવા કયો વિશિષ્ટ સંકેત વપરાય છે ?
- (૧૧) પૂર્ણ સંખ્યાનાં ગણને દર્શાવવા કયો વિશિષ્ટ સંકેત વપરાય છે ?
- (૧૨) પૂર્ણાંક સંખ્યાનાં ગણને દર્શાવવા કયો વિશિષ્ટ સંકેત વપરાય છે ?
- (૧૩) સંમેય સંખ્યાનાં ગણને દર્શાવવા કયો વિશિષ્ટ સંકેત વપરાય છે ?
- (૧૪) $A = \{x/x \text{ એ } 2 \text{ થી નાની અવિભાજ્ય સંખ્યા } x \in N\}$ એ કયો વિશિષ્ટ ગણ દર્શાવે છે ?
- (૧૫) $P = \{x/x \text{ એ } 5 \text{ થી નાની એકી અવિભાજ્ય સંખ્યા } x \in N\}$ એ કયો વિશિષ્ટ ગણ દર્શાવે છે ?
- (૧૬) $A = \{x/x \text{ એ પ્રાકૃતિક સંખ્યા}\}$ એ કયો વિશિષ્ટ ગણ દર્શાવે છે ?
- (૧૭) ગણ B એ ગણ A નો ઉપગણ છે, આ બાબતને સંકેતમાં દર્શાવો.
- (૧૮) કયા ગણને માત્ર એક જ ઉપગણ છે ?
- (૧૯) ખાલી ગણ સિવાયના ગણને ઓછામાં ઓછા કેટલાં ઉપગણ હોય ?
- (૨૦) 'ગણ A એ ગણ B નો ઉપગણ નથી', આ બાબતને સંકેતમાં લખો.
- (૨૧) n સભ્ય સંખ્યા ધરાવતા ગણ માટે ઉપગણોની સંખ્યા કેટલી હોય ?
- (૨૨) $A = \{ \}$ માં ગણની સભ્ય સંખ્યા કેટલી છે ?
- (૨૩) $B = \{x\}$ ના કેટલાં ઉપગણ મળે ?
- (૨૪) $D = \{a, b, c\}$ ના કેટલાં ઉપગણો મળી શકે ?
- (૨૫) ચાર સભ્યવાળા ગણનાં કેટલાં ઉપગણો મળી શકે ?
- (૨૬) પાંચ સભ્યવાળા ગણનાં કેટલાં ઉપગણો મળી શકે ?

- (૨૭) ગણ A અને ગણ B સામાન ગણ છે એ સંકેતમાં લખો.
- (૨૮) ગણ A અને ગણ B ને સામ્ય ગણ દર્શાવવા માટેનો સંકેત લખો.
- (૨૯) સાર્વત્રિક ગણને દર્શાવવા માટેનો સંકેત લખો.
- (૩૦) વેન આકૃતિનો ખ્યાલ કયા તર્કશાસ્ત્રીએ આપ્યો ?
- (૩૧) સાર્વત્રિક ગણને વેન આકૃતિમાં કયા આકારનાં અંતઃપ્રદેશ દ્વારા દર્શાવવામાં આવે છે ?
- (૩૨) બે ગણની વેન આકૃતિ દોરવામાં કેટલી શક્યતાઓ રહેલી છે ?
- (૩૩) ગણ A નો પૂરક ગણ દર્શાવતો સંકેત લખો.
- (૩૪) ગણક્રિયાઓ મુખ્ય કેટલાં પ્રકારની છે ?
- (૩૫) ગણ A અને ગણ B ની યોગક્રિયા દર્શાવતો સંકેત લખો.
- (૩૬) ગણ A અને ગણ B બંનેમાં આવેલાં સભ્યોના ગણને ગણ A અને ગણ B નો કયો ગણ કહેવાય ?
- (૩૭) ગણ A અને ગણ B ની છેદક્રિયા દર્શાવતો સંકેત લખો.
- (૩૮) $A = \{1, 0, 2\}$, $B = \{x, y, z\}$ નો છેદગણ લખો.
- (૩૯) ગણનાં તમામ સભ્યો કોઈ એક સામાન્ય ગુણધર્મ ધરાવતા હોય તો તે ગુણધર્મને કયા સંકેત વડે દર્શાવાય છે ?
- (૪૦) જે ગણમાં એક જ સભ્ય હોય તેવાં ગણને શું કહે છે ?
- (૪૧) ૩ એ ગણ P માં આવેલું છે, બાબતને સંકેતમાં લખો.
- (૪૨) ખાલી ગણને કેટલાં ઉપગણ છે ?

યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો.

- (૧) ગણ એ ..... પદ છે.
- (અ) સાન્ત (બ) વ્યાખ્યાયિત (ક) અવ્યાખ્યાયિત (ડ) એક પણ નહીં
- (૨) ગણમાં રહેલ પ્રત્યેક વસ્તુને ..... કહેવાય.
- (અ) ગણ (બ) ઘટક (ક) પદ (ડ) વસ્તુ
- (૩) $X = \{2, 4, 6, 8, 10\}$ આ રીતને ..... કહેવાય.
- (અ) ગુણધર્મની રીત (બ) યાદીની રીત (ક) વિશિષ્ટ રીત (ડ) એક પણ નહીં
- (૪) જે ગણનાં ઘટકોની સંખ્યા નિશ્ચિત અનૂણ પૂર્ણાંકો વડે દર્શાવી શકાય તે ગણને ..... કહે છે.
- (અ) ખાલી ગણ (બ) એકાકી ગણ (ક) અનંત ગણ (ડ) સાન્ત ગણ
- (૫) જે ગણમાં એકપણ સભ્ય ન હોય તેવાં ગણને ..... કહે છે.
- (અ) ખાલી ગણ (બ) અનંત ગણ (ક) અલગ ગણ (ડ) પૂરક ગણ
- (૬) જે ગણમાં એક જ ઘટક હોય તેવાં ગણને ..... કહે છે.
- (અ) ખાલી ગણ (બ) એકાકી ગણ (ક) અલગ ગણ (ડ) પૂરક ગણ
- (૭) N, W, Z અને Q એ બધા ..... ગણ છે.

(અ) એકાકી ગણ (બ) ખાલી ગણ (ક) સાન્ત ગણ (ડ) અનંત ગણ

(૮) પ્રાકૃતિક સંખ્યાનાં ગણને વિશિષ્ટ સંકેત ..... વડે દર્શાવાય છે.

(અ) W (બ) N (ક) Q (ડ) Z

(૯) પૂર્ણ સંખ્યાનાં ગણને વિશિષ્ટ સંકેત ..... વડે દર્શાવાય છે.

(અ) W (બ) N (ક) Q (ડ) Z

(૧૦) સંમેય સંખ્યાનાં ગણને વિશિષ્ટ સંકેત ..... વડે દર્શાવાય છે.

(અ) N (બ) Q (ક) W (ડ) Z

(૧૧) પૂર્ણાંક સંખ્યાનાં ગણને વિશિષ્ટ સંકેત ..... વડે દર્શાવાય છે.

(અ) N (બ) W (ક) Q (ડ) Z

(૧૨) 'A = 5 નાં અવયવીઓનો ગણ' એ .....ગણ છે.

(અ) એકાકી ગણ (બ) ખાલી ગણ (ક) અનંત ગણ (ડ) સાન્ત ગણ

(૧૩) $A = \{x/x \text{ એ } 1 \text{ થી નાની પ્રાકૃતિક સંખ્યા}\}$ ગણ ..... દર્શાવે છે.

(અ) અનંત ગણ (બ) ખાલી ગણ (ક) પૂરક ગણ (ડ) એક પણ નહીં

નીચે આપેલી ખાલી જગ્યામાં

પૈકી સંકેત લખો. (સંકેત પેનથી લખી ઝેરોક્ષ કરાવવી)

(૧) 3 ..... {1, 2, 3, 4}

(૨) 100 ..... {1, 2, 3, ..., 99}

(૩) 2 ..... {2, 6, 8}

(૪) {1, 2} ..... {1, 2, 3, 4}

(૫) N ..... W

(૬) W ..... Z

(૭) W ..... N

(૮) Z ..... Q

(૯) Q ..... Z

(૧૦) N ..... Q

(૧૧) 5 ..... { x/x એ 10 નો ગુણિત છે}

(૧૨) 2 ..... { x/x એ 15 નો અવિભાજ્ય અવયવ છે}

(૧૩) N ..... Z

(૧૪) {3, 1, -1} ..... N

(૧૫) $\{1/2, 2/3, 3/4\}$ ..... Q

(૧૬) $\{1/2, 2/3, 3/8\}$ ..... N

- (૧૭) 2 ..... {-3, -4, -5}
 (૧૮) 6 ..... {1, 2, 4, 6}
 (૧૯) {20} ..... {20, 30, 40}
 (૨૦) 7 ..... { χ/χ એ વિભાજ્ય પ્રાકૃતિક સંખ્યા}

નીચે આપેલા વિધાનો ખરા છે કે ખોટા તે જણાવો

(૧) $9 \in \{\chi/\chi$ એ 18 નો અવયવી}	ખરું, ખોટું
(૨) $\{1, 2, 3\} \in \mathbb{N}$	ખરું, ખોટું
(૩) $\{-1, 1, 0\} \in \mathbb{N}$	ખરું, ખોટું
(૪) $\{1\}$ એ એકાકી ગણ છે.	ખરું, ખોટું
(૫) $A = \{a, b, c\}$ $B = \{1, 2, 3\}$ હોય તો A અને B સમાન ગણ છે.	ખરું, ખોટું
(૬) 0 એ સરવાળા માટેનો તટસ્થ ઘટક છે.	ખરું, ખોટું
(૭) ઉપગણોની સંખ્યા શોધવાનું સૂત્ર 2^n છે.	ખરું, ખોટું
(૮) ભારતના નાગરિકોનો ગણ સાન્ત ગણ છે.	ખરું, ખોટું
(૯) $\{\chi/\chi$ એ અવિભાજ્ય સંખ્યા} એ અનંત ગણ છે.	ખરું, ખોટું
(૧૦) યાદીની રીતમાં દરેક ઘટકને પૂર્ણ વિરામથી છૂટો પાડવામાં આવે છે.	ખરું, ખોટું
(૧૧) $\{5\}$ એ એકાકી ગણ છે.	ખરું, ખોટું
(૧૨) $P = \{a, b, c\}$ અને $Q = \{x, y, z\}$ હોય તો $P = Q$ થાય.	ખરું, ખોટું
(૧૩) A નાં પૂરક ગણને A^1 વડે દર્શાવાય છે.	ખરું, ખોટું
(૧૪) $(A^1)^1 = U$	ખરું, ખોટું
(૧૫) $(A^1)^1 = A$	ખરું, ખોટું

નીચેના પૈકી કયા ગણ ખાલી ગણ, કયા ગણ એકાકી ગણ છે તે લખો.

- (૧) $\{\chi/\chi$ એ 3 થી નાની અવિભાજ્ય સંખ્યા}
 (૨) $\{5\}$
 (૩) $\{\chi/\chi + 1 = 1, \chi \in \mathbb{N}\}$
 (૪) $\{\chi/\chi$ એ સરવાળા માટેનો તટસ્થ ઘટક
 (૫) $A = \{\chi/\chi$ એ જેનો વર્ગ 6 છે તે સંખ્યા}

નીચેના પૈકી કયા ગણ સાન્ત ગણ, તથા કયા ગણ અનંત ગણ છે તે લખો.

- (૧) ભારતનાં નાગરિકોનો ગણ
- (૨) 100 થી મોટી ત્રણ અંકની સંખ્યાઓનો ગણ
- (૩) $A = \{x/x \text{ એકમનો અંક } 7 \text{ હોય તેવી સંખ્યાઓ}\}$
- (૪) $\{x/x \text{ એ અવિભાજ્ય સંખ્યા}\}$
- (૫) $A = \{x/x \text{ એ } 5 \text{ નો અવયવી}\}$

આપેલા ગણો સમાન ગણ છે કે સામ્ય ગણ છે તે સંકેતમાં લખો.

- (૧) $P = \{a, b, c\}$ $Q = \{x, y, z\}$
- (૨) $F = \{ \}$ $G = \{x/x \text{ એ } 1000 \text{ થી નાની } 4 \text{ અંકની સંખ્યા}\}$
- (૩) $A = \{1, 4, 9, 6\}$ $B = \{x/x \text{ એ } 25 \text{ થી નાની પૂર્ણ વર્ગ સંખ્યા}\}$
- (૪) $D = \{p, q, r\}$ $E = \{r, q, p\}$
- (૫) $A = \{1, 2, 3\}$ $B = \{7, 8, 9\}$
- (૬) $X = \{1, 2, 3\}$ $Y = \{1, 2, 3\}$

નીચેના સંકેતમાં લખો

- (૧) 3 એ ગણ A માં છે.
- (૨) $\frac{1}{2}$ એ ગણ A માં નથી.
- (૩) ગણ A એ ખાલી ગણ છે.
- (૪) ગણ C અને ગણ B સમાન છે.
- (૫) ગણ C એ ગણ D નો ઉપગણ છે.
- (૬) ગણ B અને ગણ C સામ્ય ગણ છે.
- (૭) ગણ A એ ગણ B નો ઉપગણ નથી.
- (૮) $\{0\}$ એ B નો ઉપગણ છે.
- (૯) ગણ A નો પૂરક ગણ $\{1, 2, 3\}$ છે.
- (૧૦) ગણ A અને ગણ B નો છેદ ગણ ખાલી ગણ છે.
- (૧૧) ગણ A અને ગણ B નો યોગ ગણ $\{4, 5, 6, 7\}$ છે.
- (૧૨) ગણ X અને ગણ Y સમાન ગણ છે.
- (૧૩) ગણ P અને ગણ Q નો છેદ ગણ $\{a, b, c\}$ છે.
- (૧૪) ગણ C માં સભ્યોની સંખ્યા 4 છે.
- (૧૫) ગણ C અને ગણ E સામ્ય ગણ છે.

‘અ’ વિભાગના જવાબ ‘બ’ વિભાગમાંથી શોધી તેનો ક્રમ નીચે આપેલ ‘અ’ વિભાગના નંબર સામે લખો.

‘અ’ વિભાગ “ગણ”

(1) A અને B નો છેદ ગણ

(2) A નો પૂરક ગણ

(3) A અને B નો યોગ ગણ

(4) A ખાલી ગણ છે

(5) A અને B સમાન ગણ છે

(6) A અને B સામ્ય ગણ છે

‘બ’ વિભાગ “સંકેત”

(A) $A \cup B$

(B) $A \sim B$

(C) $A = B$

(D) A^1

(E) $A \cap B$

(F) $A = \phi$

(1) .....

(2) .....

(3) .....

(4) .....

(5) .....

(6) .....